

Somàlia

El país dels morts vivents

Les xifres proporcionades per les organitzacions humanitàries són esgarrifoses. Les ajudes són insuficients i en molts casos no arriben als que les necessiten.

Feia mesos que la premsa internacional parlava del drama de Somàlia, però fins que les televisions no ens van servir a casa, a l'hora de menjar, una bona ració d'imatges de criatures esquelètiques, de nens morint-se de fam, de morts vivents, l'opinió pública del món occidental no va sentir-se colpida, no ens va agafar a tots el sentiment de culpabilitat davant una situació perfectament evitable amb el subministrament d'una ínfima part dels aliments que ens sobren. Aleshores van reaccionar els governs de Washington, Londres, París i Roma. Tot i així, el secretari general de les Nacions Unides, Butros Gali, va haver d'enfadar-se perquè el Consell de Seguretat de l'ONU dedicés uns instants d'atenció al drama somalí i oblidés uns moments el conflicte de l'ex-Iugoslàvia, que Gali ha definit com a "guerra de rics".

Finalment, l'ONU va decidir d'enviar-hi 3.500 *cascos blaus* per controlar l'aeroport i el port de Mogadiscio, la capital somalina, i escortar els combois d'ajut humanitari. Els Estats Units han decidit d'enviar-hi 145.000 tones de queviures; França, 2.000; la Gran Bretanya, ajut per valor de 34 milions de dòlars; i Itàlia, per valor de 35 milions.

XIFRES ESGARRIFOSSES

La situació actual de Somàlia és definida com una de les crisis humanitàries més greus de la història. Els responsables de l'ajut afirmen que és pitjor que la de mitjan anys vuitanta a Etiòpia, quan van morir entre 200.000 i 1 milió de persones de fam. El director general del Comitè Internacional de la Creu Roja (CICR), Peter Fuchs, ha dit: "És la pitjor crisi humanitària que mai hagi vist des que sóc en aquesta institució". I el coordinador per a la Banya d'Àfrica de l'Alt Comissariat per als Refugiats (HCR), Ulf Kristofferson, ha manifestat: "Amb 20 anys que fa que tre-

ballo en l'assistència no havia conegut mai una situació tan tràgica".

Les xifres proporcionades pels organismes humanitaris internacionals són impressionants per la magnitud. Somàlia s'ha convertit en un país de morts vivents. Dels 7 milions d'habitants, 5 estan desnodrits i mancats de menjar i medecines. D'aquests, entre 1.400.000 i 2.000.000 estan en greu perill de morir de fam ben aviat. Es calcula que es mor 1 nen cada minut. Fonts assistencials nord-americanes diuen que ja ha mort una quarta part (350.000) dels nens de menys de cinc anys i les altres tres quartes parts perillan de morir en els sis mesos vinents. És tota una generació de somalins que desapareix ràpidament per manca de menjar i de medecines. Sols a Mogadiscio es calcula que moren 200 nens per dia.

1 continuant amb les xifres, són uns 800.000 els somalins que han fugit a Kenya, Etiòpia, Djibuti o al Iemen. Segons Amnistia Internacional, 1 somalí de cada 6 s'ha vist obligat a marxar de casa des de la caiguda del règim del president Siad Barre (al gener del 1991). Aquests moviments de masses desestabilitzen la veïna Kenya, que ja té 300.000 refugiats somalins, etíops i sudanesos; i n'hi arriben 1.000 més cada dia. De fet, és tota la Banya d'Àfrica que es troba immersa en una indeturable espiral de guerres civils i de fam, que segrega centenars de milers de refugiats. A Eritrea hi ha sequera i fam; a Etiòpia, guerra civil i fam; i el mateix ocorre al Sudan.

UN CAOS GAIREBÉ PERFECTE

Butros Gali ha denunciat que "grups fortament armats ataquen els centres de lliurament i de distribució d'ajut, i saquegen les provisions directament als vaixells atacats als molls o als avions que es troben als aeroports i les pistes d'aterratge". El CICR i altres grups humanitaris que

A causa de la guerra civil que diàriament destrueix

treballen al país s'han vist obligats a pactar amb les bandes d'homes armats, que es queden fins a la meitat dels carregaments d'ajut i exigeixen de ser pagats en dòlars per a escortar els socors fins als centres de distribució.

Després de la caiguda del règim del general Siad Barre, l'estat ha desaparegut i hi regna un caos total. Així, per exemple, la zona del port de Mogadiscio, se la reparteixen tres grups armats: la policia portuària, provinent de l'antic règim; les milícies del general Aidid; i l'organització Hasharmud, formada per milicians de diversos clans. En total, uns 900 homes armats, que es queden una part considerable del carregament i que cobren per fer escortes. Com que el caos és total, a més de les milícies

prolifera les bandes d'adolescents incon-
trolats, però fortament armats, que roben i
maten on i quan poden.

Ara bé, dins del caos hi ha un mínim de
regles perquè els uns i els altres es maten
segons el clan a què pertanyen. El país és
ètnicament homogeni, és habitat per som-
malins i té una religió comuna, l'islamisme
sunnita, i una mateixa llengua. Però el
país s'ha dividit en els clans que integren
l'ètnia somalina. I no solament clans, sinó
també subclans, que alhora són constituïts
per una colla de tribus. Cada clan o sub-
clan ha format la seva milícia i organitza-
ció polític-militar.

senes parts de la ciutat de Mogadiscio,
inclosos el port i l'aeroport. El mes d'ag-
ost va constituir-se l'Aliança Nacional
Somalina, formada pel CSU d'Aidid, el
Moviment Patriòtic Somalí del coronel
Ahmed Omar Jes, (del clan dels
ogadeni), el Moviment Democràtic So-
malí de Mohàmed Noor Aliyo (del clan
dels *rahanwein*), i el Moviment Nacio-
nal Somalí, d'Abdi Warsama. Al centre-
est, també a l'agost, van coalitzar-se la
CSU del president interí Alí Mahdi
Mohàmed (del clan dels *hawiye* i sub-
clan dels *adgal*), que domina una sisena
part de Mogadiscio, i el Front Democrà-

novembre del 1991 per controlar la capital
i el poder, amb el resultat d'unes 25.000
víctimes, la majoria civils.

La lluita contra la dictadura del general
Barre va unir tothom i va destruir les prin-
cipals ciutats, però des de la seva caiguda,
al gener del 1991, la guerra entre clans ha
desfet la resta del país i amenaça amb un
holocaust superior al dels khmers rojos a
Cambotja i, no cal ni dir-ho, molt més
greu que no "la guerra de rics" de l'ex-Iu-
goslàvia.

DE LA GRAN SOMÀLIA AL CLAN

Somàlia ha passat de lluitar per la Gran
Somàlia a disgregar-se en un feix de can-
tons dominats per uns *senyors de la guer-
ra* que controlen unes quantes tribus d'un
mateix clan o subclan. L'actual Somàlia va
néixer com a estat independent en 1960,
de la fusió de l'ex-Somàlia britànica i la
italiana. Fora en quedava la Somàlia fran-
cesa, que va independitzar-se el 1977 amb
el nom de Djibuti, el de la seva capital. El
1969 el general Barre va ocupar el poder a
Somàlia gràcies a un cop d'estat. I va voler
construir, a partir del 1977, la Gran Somà-
lia, començant per conquerir l'Ogaden,
regió d'Etiòpia habitada per somalins. El rè-
gim de Barre era aliat de Moscou i es de-
clarava marxista. Va llogar el port de Ber-
bera als soviètics. Però en arribar el gene-
ral Mengistu al poder a Etiòpia i declarar-
se marxista, Moscou va canviar d'aliat i va
ajudar els etiòps a derrotar els somalins.
També el nord de Kenya és poblat de so-
malins, però aquí no han passat d'una breu
guerra de guerrilles. Barre, perdut el su-
port dels soviètics, va buscar ajut en els
Estats Units i els països àrabs, però no va
tenir gaire èxit. Els etiòps li van tornar la
moneda ajudant i armant les guerrilles que
van anar sorgint contra el seu règim, pri-
mer al nord, després al sud i finalment al
centre del país. El 1988 va arribar a bom-
bardejar les ciutats del nord que havien es-
tat capturades per la guerrilla. En 1990
bombardejava la capital i tot. Quan va fu-
gir al sud del país deixava darrere seu un
estat destruït i caòtic. Els caps de clans
han completat la feina del dictador i han
portat Somàlia a un desastre sense prece-
dents.

És evident que a Somàlia el nou ordre
mundial anunciat en ocasió de la guerra
del Golf Pèrsic no funciona, perquè es fa
difícil de creure en un nou ordre que signi-
fiqui plegar-se de braços davant drames
com el de Somàlia. És clar que aquí no hi
ha petroli.

Antoni Reig

Somàlia, milers de refugiats s'apilen en camps, tant dins com fora del país.

AREXU

Les aliances entre clans i els seus líders
són variables, però últimament semblen
dibuixar-se tres grans àrees més o menys
cohesionades. Al nord regna el Moviment
Nacional Somalí (del clan dels *issak*).
Aquest grup, que també es troba dividit
internament i amb enfrontaments armats,
va proclamar al maig del 1991 la inde-
pendència de Somaliland, l'antiga Somàlia
britànica. En són les principals ciutats Bu-
rao, Hargeisa i Berbera. Ningú no ha reco-
negut encara aquesta independència.

Al centre-sud domina la coalició dirigi-
da pel general Muhammad Farah Aidid
(del clan dels *hawiye* i subclan dels
habr-gedir). Aquest és el cap d'una de
les dues faccions del Congrés de Somà-
lia Unificada (CSU), que domina cinc si-

tic de Salvació Somalí (del clan dels *mi-
giurtin*).

Així els *issak* del nord han proclamat el
seu propi estat. Els *hawiye* del centre, di-
vidits, s'han aliat; els uns, amb els *ogadeni*
de l'oest i subclans dels *darod* del sud, i
els altres amb els *migiurtin* del centre-est.
Al marge d'aquests intents de reagrupa-
ment queden el clan dels *gadaburi* i al-
guns subclans dels *darod*, com el de *mare-
han*, de l'ex-president Siad Barre, que cor-
ren perill de ser exterminats.

La facció més forta i per ara dominant és
la del general Aidid, però el país està des-
truït i la capital, Mogadiscio, dividida. Des
del mes de març hi ha un alto el foc a la
ciutat, negociat sota els auspicis de l'ONU.
Aidid i Alí Mahdi lluiten a mort des del